

Buvári Márta

Új fogorvosi szakszavak (Elnevezés-módszertan)

Egy fogorvosi honlap fordításakor – más honlapokat is át- nézve – tájékoztam ezekről a szakkifejezésekről.

A fogtömésnek van egy új technikája: az erősen szúvas vagy letörött fog rossz részét kivájják, és a hiányzó részt előre megformázva ragasztják bele. Ezt a legtöbb helyen magyar szövegben is *inlay* vagy *onlay* szóval illetik. Pedig nagyon egyszerű magyarul mondani. Ha az angol elnevezéseket vesszük alapul, amelyek a módszert tükrözik, nevezhetjük magyarul *rátétnek* vagy *rátéttömésnek*. Ha arra gondolunk, hogy kész elemet ragasztanak be, mondhatjuk, hogy *panel-tömés*.

A fogpótlások közt ezzel az új kifejezéssel találkoztam: *teleszkópos fogsor*. Ez ugyan mi lehet? Csak nem tetszés szerint hosszabbítható fogak? Esetleg agyarszerűre nyújtható vám-pírfogak? A *teleszkóp* eredetileg 'távcső'. Klasszikus formája, hogy több lencse van egymásba tolt csövekben elhelyezve, és amikor messzire akarnak nézni vele, kihúzzák egymásból a csöveket. Ennek alapján van teleszkópos porszívócső, szer- számnyél, pókhálószedő. Mindegyiknek az a lényege, hogy kihúzás révén meghosszabbítható. A teleszkóposnak neve- zett fogsor azonban nem ilyen. Lényege az, hogy a kevés meg- maradt fog csonkjára csak vékony fémsapkát ragasztanak, a

fog koronája pedig bele van építve a kivehető fogsorba. Az el- nevezés a teleszkópnak azt a tulajdonságát veszi alapul, hogy a részek egymásba illeszkednek. Egymásba illesztett formák azonban nagyon sok tárgyban, eszközben előfordulnak, min- den kupak ilyen: rátehető és levehető. Ennek alapján lehetne *kupakos fogsor*, de bizonyára lehetne még sok más hasonlatot találni. Másrészt, ha azt nézzük, hogy a fogcsonkok koronája bele van építve a fogsorba, lehetne *koronabetétes fogsor*. Ez talán szakszerűbben hangzik.

Mindenkinek felelőssége, hogy amikor új fogalmat vezet be, gondolkodjon el annak lényegéről, és megfelelő magyar elne- vezést keressen hozzá, mert ha már átment a köztudatba az idegen vagy hibásan magyarított szó, nehéz lecserélni.

Nem értek egyet Miklódy Dórának a XVII. évf. 1. számában (52. old.) kifejtett véleményével, amely szerint elszigetelő- dünk, ha mindent magyarítunk. A franciák nem azért nem beszélnek idegen nyelveket, mert a nemzetközi szavakra is van saját szavuk. Hiába értjük egy idegen szövegben a szakszavakat, attól még a szöveget nem fogjuk érteni, ha nem tudjuk hozzá az igéket, a kötőszavakat, a ragozást. Tanuljunk idegen nyelveket, értsük az eszközök idegen feliratait, de a kényelem oltárán ne áldozzuk fel saját anyanyelvünket!

Bósze Péter

Magyarul így mondhatjuk

<i>Impact Factor:</i>	hatásmutató
<i>Science citation index:</i>	tudományos idézettségi mutató
<i>Immediacy Index:</i>	rögtöni idézésmutató
<i>Book Citation Index:</i>	könyvidézettség-mutató
<i>Article Influence Score:</i>	közleményhányadszám
<i>Original article:</i>	eredeti közlemény
<i>Meta-analysis:</i>	összegző elemzés